

GAZDASÁGI
VERSENYHIVATAL

VERSENYTANÁCS

Vj-7/2007/42

A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa az **MTM-SBS Televízió Zrt.** (Budapest) eljárás alá vont vállalkozással szemben gazdasági erőfölénnyel való visszaélés tárgyában indult versenyfelügyeleti eljárásban - tárgyaláson kívül - meghozta az alábbi

v é g z é s t .

A Versenytanács a versenyfelügyeleti eljárást megszünteti.

A végzés ellen a közléstől számított 8 napon belül a Gazdasági Versenyhivatalnál benyújtandó, de a Fővárosi Bírósághoz címzett jogorvoslati kérelemmel lehet élni.

I n d o k o l á s

I.

A tények

1. A Gazdasági Versenyhivatal (a továbbiakban: GVH) észlelte, hogy az MTM-SBS Televízió Zrt. (a továbbiakban: MTM-SBS, vagy eljárás alá vont) egyes műsorterjesztő vállalkozásokkal szemben olyan felhasználási díjat érvényesít, illetve kíván érvényesíteni az általa előállított tartalom terjesztéséért és felhasználóhoz való eljuttatásáért, melyet más műsorterjesztő vállalkozásokkal szemben nem számít fel, valamint egyes műsorterjesztő vállalkozásoktól ún. minimum garancia vállalását is feltételül tűzte, vagy kívánja tűzni.
2. Ennek nyomán a GVH 2007. január 9-én a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló, módosított 1996. évi LVII. törvény (Tpvt.) 67. § (1) bekezdése, illetve 70. §-a alapján versenyfelügyeleti eljárást indított az MTM-SBS ellen. A vizsgálatot a GVH a tisztességtelen piaci magatartás és versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpvt.) 21. §-a – különös tekintettel annak a), g) és i) pontjára

–, továbbá az Európai Közösséget létrehozó szerződés (a továbbiakban: EK Sz) 82. cikkének a) és c) pontjai megsértése tárgyában indította.

I.1. Az eljárás alá vont vállalkozás

3. Az MTM-SBS anyavállalata, az SBS Broadcasting Europe B.V. Európa második legnagyobb műsorszóró vállalata, 2007 júliusában került a ProSiebenSat1 Media AG. 100%-os irányítása alá. A vállaltsoport 13 európai államban van jelen, 24 szabadon (ingyen) fogható televíziós csatornát, 24 fizetős televíziós csatornát és 22 rádióállomást üzemeltet.
4. Az MTM-SBS 1997 óta van jelen a magyar piacon, miután az országos földfelszíni rendszerű műsorszórással megvalósuló műsorszolgáltatás nyújtására kiírt pályázat egyik nyerteseként műsorszolgáltatási szerződést kötött az Országos Rádió- és Televízió Testülettel (a továbbiakban: ORTT). Műsorszolgáltatási tevékenységét TV2 márkanéven 1997. októberében kezdte meg. A TV2 az SBS Broadcasting Europe B.V. második legnagyobb csatornája volt 2006-ban.

I.2. Műsorszolgáltatás Magyarországon

5. A műsorszolgáltatási tevékenység lényege az audiovizuális tartalmak (műsorok, filmek, vetélkedők, sportesemények stb.) szerkesztése, műsorfolyammá alakítása. Ezen műsorfolyam a fogyasztók (nézők, hallgatók) szemében adott televízió vagy rádió csatorna márkanévén jelenik meg.
6. A rádiózásról és televíziózásról szóló 1996. évi I. törvény (a továbbiakban: Rttv.) szerint magyarországi székhelyű – ezen belül a hazai székhellyel rendelkező, vagy a tevékenységéhez kapcsolódó szerkesztői döntéseket Magyarországon meghozó, továbbá a magyar hatóság által kijelölt frekvenciát, vagy a Magyar Köztársaság Kormányának rendelkezési jogába tartozó műholdkapacitást használó – műsorszolgáltatók műsorszolgáltatási szerződés vagy bejelentés útján léphetnek piacra.
7. A Magyarországon fogható televíziós és rádiós csatornák között meghatározó szerepet játszanak a hazai – azaz az Rttv. hatálya alá tartozó – műsorszolgáltató vállalkozások által üzemeltetett csatornák, ám számos nem magyarországi székhelyű műsorszolgáltató vállalkozás csatornája is jelen vannak a piacon.

8. A műsorszolgáltató vállalkozások által szerkesztett audiovizuális tartalmat a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Sztj.) a szerzői joggal szomszédos jogok csoportjába tartozóként szabályozza, és így nyújt a „rádió- és televízió-szervezetek” műsora számára védelmet. Az Sztj. 80. § (1) bekezdése értelmében, ha a törvény eltérően nem rendelkezik, a televízió-szervezet hozzájárulása szükséges ahhoz, hogy műsorát más televízió-szervezetek, illetve vezeték útján a nyilvánossághoz történő közvetítést végzők sugározzák, illetve a nyilvánossághoz közvetítsék. A 80. § (3) bekezdése értelmében ezen felhasználásért díjazás jár.
9. A televíziós csatornák a finanszírozás szempontjából a következő csoportokba sorolhatók: szabadon fogható csatornák és fizetős csatornák. A szabadon fogható csatornák esetén a műsorszolgáltató vállalkozás legfőbb bevételi forrása a reklámbevétel, a műsorok továbbításáért külön díjat nem szed be. A fizetős csatornák esetén a műsor továbbításáért a csatornát üzemeltető műsorszolgáltató vállalkozás külön díjat is felszámíthat, amelyet adott esetben közvetlenül a nézőtől, vagy a továbbítást végző műsorterjesztő vállalkozástól szed be. Számos olyan csatorna is létezik, amely mindkét bevételi forrásra is támaszkodik, ezen csatornákat a finanszírozás sajátossága okán hibrid csatornának is hívják.
10. A televíziós csatornákat a tartalmi sajátosságaik alapján is lehetséges csoportosítani: többféle műsort egy folyamba szerkesztő csatornák az általános csatornák, míg az adott sajátos tartalmakra koncentráló műsorszolgáltatást nyújtanak a szakosított csatornák (pl. híreket, gyermekműsorokat, sportműsorokat stb.).
11. Műsorszolgáltatási szerződést az Rttv. 90. §-a szerint az ORTT-vel köt az a műsorszolgáltató, amely pályázati eljárás keretében nyeri el a műsorszolgáltatási jogosultságot. Pályázatot az ORTT olyan műsorszolgáltatási jogosultságért ír ki, amelynek révén a nyertes jogosultságot szerez földfelszíni rendszerű műsorszórás útján megvalósuló, vagy a Kormány rendelkezési jogába tartozó (általa bérelt) műholdas, valamint rádiótávközlő eszközzel végzett műsorszolgáltatásra. Pályázat útján nyerte el az eljárás alá vont, továbbá az RTL Klub csatornát üzemeltető Magyar RTL Televízió Zrt. (a továbbiakban: M-RTL) az országos műsorszolgáltatási jogosultságát.
12. Speciális csoportot alkot(nak) továbbá a közszolgálati csatornák, amelyeket közfinanszírozással, közérdekű céllal tart fenn adott állam. Ezen csatornák a továbbításukért díjat nem szednek, ám adott esetben a finanszírozásuk kiegészül reklámbevételekkel. Az Rttv. alapján a magyar közszolgálati televíziós csatornákon – ilyen az M1, M2 és a DunaTV – megjelenhetnek a reklámok, azaz a csatornákat fenntartó műsorszolgáltató vállalkozások értékesítenek reklámidőt, így részesei a reklámpiacnak.

13. A televíziós csatornák piaci részesedését a nézettség, illetve a reklámbevételek szerint is fel lehet mérni. A legnézettebb csatornák ma Magyarországon: RTL Klub, TV2, m1, Viasat 3, HírTV, Film+, Duna Tv, m2, Minimax, Sport 1, Magyar ATV, Discovery Channel, Cool, National Geographic, Spektrum, Viva, Sport Klub.

I.3. Műsorterjesztés Magyarországon

14. A műsorszolgáltató által szerkesztett tartalmat különböző technológiai megoldások révén lehetséges eljuttatni a nézőkhöz és hallgatókhoz, ezen tevékenység átfogó neve a műsorterjesztés. A tévénezők a műsorjeleket Magyarországon a vizsgálat megindításakor földfelszíni analóg, szabad és feltételes hozzáférésű digitális műholdas, analóg és digitális kábeles, digitális mikrohullámú és egyéb digitális vezetékes elektronikus hírközlési hálózatokon keresztül foghatják. A digitális műsorterjesztés az analóg technológiához képest elvileg számos többletszolgáltatást is magában foglalhat. (Ilyen pl. az időben késleltetett lejátszás (időbeni késleltetés – time shifting), amely alkalmas a reklámok kiküszöbölésére, elektronikus programfüzet, élő műsor leállítása – esemény visszanezése, a műsor hálózati tárhelyre történő rögzítése – Network Personal Video Recording, a továbbiakban: nPVR, kép a képben funkció stb.)

15. Az Rttv. megkülönbözteti a műsorterjesztésen belül a műsorszórást – amely lehet földfelszíni, vagy műholdas – illetve a műsorelosztást, amely jellemzően vezetékes technológián valósul meg (bár speciális esetben megvalósulhat rádiótávközlési eszközzel, ilyen pl. az Antenna Digital márkanévű, mikrohullámon továbbított műsorelosztás).

16. A digitális műsorterjesztés Magyarországon megjelenő legújabb formája a vezetékes távbeszélő hálózaton aszimmetrikus digitális előfizetői hurok technológiára épülő (ADSL), műsorszolgáltatási jelek vételére alkalmas platform üzemeltetése (a továbbiakban: IPTV). A digitális műsorterjesztési technológia révén nyújtható többletszolgáltatásokat (lásd 14. pont) jelenleg ez a platform biztosítja széles körben, a piacon jelen levő digitális műholdas, illetve kisebb mértékben megjelent digitális kábeles platformok még nem.

17. A földfelszíni analóg – és az egyéni műholdvevővel vehető, nem nagy nézettségű csatornák tekintetében a műholdas – műsorszórás kivételével az előfizetők az átvitt és tartalmat is magában foglaló díjért, csomagban férhetnek hozzá a különféle csatornához. Csomagokban terjesztik (osztják szét) a műsorszolgáltatók műsorait a kábeltelevíziós szolgáltatók, a műholdas

műsorszórási technológiára épülő rendszereket üzemeltető vállalkozások és az IPTV szolgáltatók (a továbbiakban: többcsatornás platformok).

18. A vizsgálat által beszerezett adatok azt mutatják, hogy a többcsatornás platformokon megjelenő műsor szolgáltatók között eltérő gyakorlat alakult ki a felhasználási díj alkalmazása tekintetében. Nem kérnek felhasználási díjat a magyar közszolgálati műsor szolgáltatók – amelyek az Rttv. alapján nem is kérhetnek ilyen díjat –, az országos földfelszíni műsorszórással terjesztett kereskedelmi műsor szolgáltatók, illetve egyes általános tematikájú külföldi műsor szolgáltatók. A további magyar nyelvű szakosított, vagy általános tematikájú műsor szolgáltatók, illetve a külföldi szakosított, továbbá egyes általános tematikájú műsor szolgáltatók jellemzően kérnek felhasználási díjat. Az alkalmazott felhasználási díj értéke egyes műsor szolgáltatók esetében az előfizetőnkénti néhány forintos (2-6 Ft) összegtől a 100-130 Ft-os összegig terjedő skálán helyezkedik el. Az alacsonyabb kategóriában a külföldi általános tematikájú műsorok helyezkednek el, amelyeknek elsődleges piaca nem Magyarország.
19. Analóg földfelszíni műsorszórás keretében a nézők tetőantenna segítségével az egész ország területén ingyenesen vételezhetik az m1, a TV2, és az RTL Klub műsorait. Az m1 számára ez a lehetőség közszolgálati műsor szolgáltatóként biztosított, míg a TV2 és az RTL Klub a műsor szolgáltatói szerződése révén (lásd 11. pont) nyert jogosultságot arra, hogy földfelszíni műsorszórás útján (is) eljusson műsoruk a nézőkhöz.
20. Az analóg földfelszíni műsorszórás a technológia fejlődésével már elavult megoldásnak minősült, lehetővé vált a digitális földfelszíni műsorszórás (a továbbiakban: DVB-T) is. Ez a technológia enyhíti az analóg korszak frekvenciaszűkösségét, hiszen ennek révén adott – egy országban műsorszórásra kijelölt – frekvencián már nemcsak egy, hanem 5-6 műsor szolgáltató műsorát is továbbítani lehet
21. 2008. szeptember 5-én a Nemzeti Hírközlési Hatóság az Antenna Hungária Zrt-vel (a továbbiakban AH) – illetve az irányítása alatt álló Antenna Digitális Televízió Műsor terjesztő Kft-vel – öt digitális televízió műsor szóró hálózat üzemeltetési jogosultságának gyakorlására irányuló hatósági szerződést kötött. (Lásd Vj-7/2007/41.) Az öt hálózat gyakorlatilag öt frekvencia használatára vonatkozó jogosultság megszerzését jelenti, amelynek révén többcsatornás – az egyes frekvenciákon akár 5-6 csatornát magában foglaló – DVB-T platformot építhet ki és üzemeltethet az AH. A hatósági szerződés alapján tudja megszerezni az AH az országos földfelszíni digitális műsorszórási hálózat üzemeltetésének megkezdéséhez szükséges frekvenciakijelölési-, illetve rádióengedélyeket.

I.4. Az MTM-SBS kapcsolata a műsorterjesztőkkel

22. Az MTM-SBS az analóg földfelszíni műsorszóró hálózatot üzemeltető AH-val kötött szerződést műsorszóró – és egyéb hírközlési, pl. műsorszétesztő – szolgáltatás nyújtására, amelynek ellenértékeként az eljárás alá vont az AH számára díjat fizet.
23. A TV2 piacralépésekor az analóg műsorszórás mellett megjelent a vezetékes (kábeles) műsorelosztó (a továbbiakban: kábeltelevíziós) rendszereken is. 1997. október 1-jén a kábeltelevíziós hálózatok üzemeltetőinek érdekképviselőjét ellátó Magyar Kábeltelevíziós és Hírközlési Szövetség (a továbbiakban: MKHSZ), illetve a Magyar Kábelkommunikációs Szövetség (a továbbiakban: MKSZ) jogelődje, a KHÜOSZ (a továbbiakban együtt: Szövetségek) és az MTM-SBS megállapodást kötött a TV2 kábeltelevíziós hálózatokon történő továbbítása tárgyában (a továbbiakban Szövetségek-TV2 megállapodás – lásd a Vj-7/2007/ 19. és 21. sorszámú iratokat). Ennek alapján a felek megállapodtak, hogy „kábelhálózatokon a műsor indítása legkésőbb 1997. október 15-ig megvalósul”, továbbá, hogy „a műsorszolgáltató és a műsorelosztó kölcsönösen díjmentesen teljesítik a megkötendő szerződés szerinti szolgáltatásokat egymásnak”. A felek rögzítették azt is, hogy a műsorok továbbítása tárgyában az MTM-SBS a kábeltelevíziós vállalkozásokkal egyedi szerződést köt, amelyet a Szövetségek is ellenjegyeznek. Az MTM-SBS, nyilatkozata szerint (lásd Vj-7/2007/39) 2007. novemberében felmondta ezt a megállapodást írásban és kifejezte a felhasználási díj iránti igényét, amelyet a Szövetségek elutasítottak.
24. A vizsgálat által beszerzett adatok szerint egyedi szerződést a műsorok továbbítására az MTM-SBS két kábeltelevíziós vállalkozással kötött: a T-Kábel Magyarország Kft. (a továbbiakban: T-Kábel) jogelődjével a MatávKábelTV-vel 2004-ben, illetve a UPC Magyarország Kft-vel (a továbbiakban: UPC) 2003-ban. Ezen szerződések alapján az MTM-SBS nem szed felhasználási díjat a kábeltelevíziós szolgáltatóktól. Az MTM-SBS, nyilatkozata szerint (lásd Vj-7/2007/39) 2007 nyarán tárgyalta mindkét kábeltelevíziós a szolgáltatóval a felhasználási díj fizetése iránti igényéről, amelyek elutasították ezt. Az MTM-SBS ugyanakkor nem járult hozzá, hogy a T-Kábellel analóg műsorelosztási környezetben kötött szerződés a digitális műsorelosztásra is érvényesülhessen. Hasonló jellegű elutasításban részesült a ViDaNet Zrt. nevű kábeltelevíziós szolgáltató is.
25. A további kábeltelevíziós szolgáltatók egyrészt a nyilatkozatukban a TV2 műsor továbbításának (terjesztésének) jogalapjaként a Szövetségek-TV2 megállapodást jelölik meg (lásd Vj-7/2007/20. és 21.), illetve ugyanerre hivatkozva nem fizetnek felhasználási díjat sem az eljárás alá vontnak. Az MTM-SBS egyébként az MKSZ-nek 2002-ben kifejezetten meg is jelölte, hogy mely vállalkozások terjesztik az MTM-SBS engedélyével, felhasználási díj fizetése nélkül a

műsorát (lásd a Vj-7/2007/26. számú iratot). Az MTM-SBS ugyanakkor nyilatkozata szerint (lásd Vj-7/2007/39) nem mondott le azon jogáról, hogy felhasználási díjat szedjen a kábeltelevíziós szolgáltatóktól.

26. Felhasználási díj fizetése nélkül kötött egyedi szerződést 2003-ban a műsorok terjesztése tárgyában az eljárás alá vont a digitális műholdas platformot üzemeltető UPC Direct Programming B.V.-vel is (a továbbiakban: UPC Direct). Az MTM-SBS, nyilatkozata szerint (lásd Vj-7/2007/39) 2007 nyarán tárgyalt a UPC Direct-tel a felhasználási díj fizetése iránti igényéről, amely elutasította ezt.
27. 2006 januárjában lépett piacra a Digi TV márkanévet viselő műholdas platformot üzemeltető Digi Távközlési és Szolgáltató Kft. (a továbbiakban: Digi Kft.). Az eljárás alá vont 2006. június 23-án állapodott meg a Digi Kft-vel, hogy ez utóbbi [...] felhasználási díjat fizet meg számára a 2007. március 31-ig terjedő időszakra. Ezt követően a megállapodás szerint a Digi Kft. 2007-ben [...], 2008-ban pedig [...] felhasználási díjat fizet. Műholdas platformot üzemeltet a HD-Platform Kft. is, amellyel 2008. április 17-én kötött határozott idejű szerződést az MTM-SBS, [...] felhasználási díj ellenében. A Digi Kft. Digi TV szolgáltatásának előfizetői bázisa a 2006. év januári indulást követően másfél év alatt több százezresre nőtt.
28. 2006. október 4-én kötött megállapodást a TV2 műsor terjesztéséről az MTM-SBS a T-Online Magyarország Zrt-vel (a továbbiakban: T-Online), amelynek alapján az IPTV szolgáltatást nyújtó T-Online [...] felhasználási díjat fizet az MTM-SBS részére (lásd Vj-7/2007/18). Szintén [...] felhasználási díj fizetéséről állapodott meg a TV2-vel a Digit IPTV Kft. (korábbi elnevezéssel: TVNet Kft.), melynek a vizsgálat által beszerzett adatok szerint DSL alapú műsorterjesztése még tesztüzemben működik, így a műsorszolgáltatónak ez idő alatt ellenszolgáltatást sem teljesít ezen a címen. (lásd Vj-7/2007/31) A Versenytanács rendelkezésére álló információk szerint ugyancsak szerződést kötött az MTM-SBS az Invitel Zrt-vel is, szintén IPTV platformon való műsorterjesztés tárgyában. A Vj-7/2007/39. és 40. számon iktatott iratok tanúsága szerint a felhasználási díj összesen [...]. A megállapodásban az MTM-SBS a TV2 tekintetében nem engedélyezte az nPVR funkció alkalmazását.
29. Tárgyalást folytatott az eljárás alá vonttal az Actel Zrt. is, amely az IPTV szolgáltatása bevezetését technológiai okok miatt halasztotta el, viszont jelezte, hogy a TV2 az [...] felhasználási díj mellett minimum garanciát is kért volna az általa küldött szerződéses ajánlat szerint. (lásd Vj-7/2007/29).
30. A vizsgálat során beszerzett adatok azt mutatják, hogy az eljárás alá vont minimum garanciát ténylegesen egyetlen esetben sem számol fel a műsorterjesztő vállalkozásokkal szemben.

II.

Az eljárás alá vont álláspontja

31. Az eljárás alá vont nyilatkozata szerint 2006 elejéig ugyan nem számított fel felhasználási díjat műsorának terjesztéséért, és nem lépett fel az engedély nélkül történő terjesztéssel szemben sem, ám erről a jogáról nem is mondott le. A piaci változások következtében változtatott gyakorlatán és ettől az időponttól kezdve az új piacralépőktől már a szerződéskötés pillanatától kért felhasználási díjat, míg a piacon levő szolgáltatókkal is igyekezett (igyekszik) új alapokra helyezni üzleti kapcsolatát.
32. A piaci változások körében hangsúlyosnak tartja a műsorterjesztési technológia fejlődésével, azaz a digitalizációval együtt járó azon folyamatot, hogy számos új műsorszolgáltatás, új csatorna lépett piacra (amelyek egyébként jellemzően kérnek felhasználási díjat műsoruk továbbításáért). A műsorszolgáltatási piacra való belépés korábbi technológiai – ti. a frekvenciaszűkösségből adódó – korlátjának eltűnésével párhuzamosan álláspontja szerint jelentős piaci átrendeződés megy végbe.
33. Ennek egyik eleme előadása szerint, hogy saját nézettsége csökken, amely a finanszírozási alapjait tekintve érzékeny tényező, tekintettel arra, hogy elsődleges bevételi forrása a – nézettségi viszonyokkal szoros kapcsolatban álló – reklámokból származik. Ennek következtében alakította ki azt a stratégiát, hogy több forrásra kíván építeni, amelynek körében a számára jogszerűen járó felhasználási díjbevételt a reklámbevételek melletti fontos pillérnek tekinti.
34. A vizsgált magatartásának esetleges visszaélésszerűsége kapcsán előadta, hogy álláspontja szerint nincs is erőfölényben és az általa kért díjak sem lehetnek – a piacon megfigyelhető gyakorlattal összehasonlítva – visszaélésszerűek.
35. Az erőfölény hiánya kapcsán kifejtette, hogy saját pozícióját a műsorszolgáltatási piacon nem lehetséges általában vizsgálni, azt a többcsatornás platformokon való megjelenés körében szükséges megítélni. Ebben a tekintetben előadta, hogy műsorának nézettsége nagyjából a [fele] azon háztartásokban, ahol többcsatornás platformon férnek hozzá a televíziós jelekhez, szemben azon háztartásokkal, ahol analóg földfelszíni műsorszórás révén férnek hozzá jelekhez. (Lásd Vj-7/2007/39. számú irat 2. mellékletét.)
36. Előadta továbbá, hogy a gyakorlata nem tekinthető diszkriminatívnak, hiszen szándéka szerint minden, a műsorát terjesztő vállalkozástól kíván felhasználási díjat kérni, ám a piacon már bent

levő, jelentős előfizetőszámmal rendelkező szereplőkkel való viszonyában ezt eddig nem tudta elérni. Ebben a tekintetben kiemeli, hogy nézettségi mutatóit jelentősen meghatározza, hogy az említett vállalkozások terjesztik-e műsorát. Ez a körülmény alapozza meg álláspontja azt a következtetését, hogy a piacon jelen levő jelentős szereplők vevői erővel bírnak vele szemben és emiatt nem képes velük kapcsolatban felhasználási díjat érvényesíteni. Előadja, hogy a vevői erő kialakulásában – az egyedileg jelentős szereplők, mint pl. a T-Kábel vagy a UPC és UPC Direct – jelentős szerepe van a Szövetségeknek, amelyek csoportba szervezik a kábeltelevíziós szolgáltatókat.

37. Kifejtette, hogy gyakorlata nem akadályozta a versenyt, nem bizonyított ugyanis véleménye szerint, hogy az új piacralépőktől követelt díjfizetés révén az ő tényerésük valóban akadályozódott és az sem, hogy a végső fogyasztó károsodott.
38. Az általa érvényesíteni kívánt, illetve az új piacralépőkkel szemben érvényesített felhasználási díj mértéke kapcsán előadta, hogy azok nem tekinthetők túlzottnak az egyéb műsorszolgáltatók által saját műsoraik továbbításáért kért díjakkal összehasonlítva.
39. Álláspontja szerint tehát saját piaci helyzete nem tette lehetővé sem a piac szereplőitől független működést, sem a verseny megakadályozását.

III.

Jogi értékelés

III.1. Jogszabályi háttér

40. A Tpv. 1. §-a szerint a törvény hatálya a természetes és jogi személynek, valamint a jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaságnak a piaci magatartására terjed ki.
41. A Tpv. 21. §-a értelmében tilos a gazdasági erőfölénnyel visszaélni, így különösen a) pontja szerint az üzleti kapcsolatokban tisztességtelenül eladási árakat megállapítani, míg g) pontja szerint azonos értékű vagy jellegű ügyletek esetén az üzletfeleket indokolatlanul megkülönböztetni, ideértve olyan árak, fizetési határidők, megkülönböztető eladási vagy vételi feltételek vagy módszerek alkalmazását, amelyek egyes üzletfeleknek hátrányt okoznak a versenyben.
42. A Tpv. 22. §-a szerint gazdasági erőfölényben van az érintett piacon (Tpv. 14. §), aki gazdasági tevékenységét a piac többi résztvevőjétől nagymértékben függetlenül folytathatja, anélkül, hogy piaci magatartásának meghatározásakor érdemben tekintettel kellene lennie

versenyársainak, szállítóinak, vevőinek és más üzletfeleinek vele kapcsolatos piaci magatartására.

43. Az EKSz 82. cikke értelmében a közös piaccal összeegyeztethetetlen és tilos egy vagy több vállalkozásnak a közös piacon vagy annak jelentős részén meglévő erőfölényével való visszaélése, amennyiben ez hatással lehet a tagállamok közötti kereskedelemre. Ugyanezen cikk a) pontja szerint ilyen visszaélésnek minősül különösen tisztességtelen beszerzési vagy eladási árak, illetve egyéb tisztességtelen üzleti feltételek közvetlen vagy közvetett kikötése, míg a c) pontja szerint az egyenértékű ügyletek esetén eltérő feltételek alkalmazása az üzletfelekkel szemben, ami által azok hátrányos versenyhelyzetbe kerülnek.
44. A Tpv. 70. § (1) bekezdése értelmében a vizsgáló végzéssel vizsgálatot rendel el olyan tevékenység, magatartás vagy állapot észlelése esetén, amely e törvény rendelkezéseit sértheti, feltéve, hogy az eljárás a Gazdasági Versenyhivatal hatáskörébe tartozik, és a közérdek védelme az eljárás lefolytatását szükségessé teszi. A Tanács 1/2003/EK rendelete 3. cikkének (1) bekezdése második mondata alapján, ha a tagállamok versenyhatóságai az EKSz 82. cikke által tiltott visszaélésre a nemzeti versenyjogot alkalmazzák, akkor az EKSz 82. cikkét is alkalmazniuk kell.
45. A Tpv. 72. § (1) bekezdés a) pontja szerint az eljáró versenytanács a vizsgáló jelentésének kézhezvételét követően az eljárást végzéssel megszünteti, ha a vizsgálat elrendelésére okot adó, a 70. § (1) bekezdésében meghatározott körülmények nem állnak fenn, továbbá akkor, ha a vizsgálat során beszerzett bizonyítékok alapján nem állapítható meg törvénytértés, és az eljárás folytatásától sem várható eredmény; az eljárást megszüntető végzéssel szemben külön jogorvoslatnak van helye.
46. A Tpv. 88/B. § (6) bekezdésének második mondata szerint a Tpv. III-V. fejeztében foglalt rendelkezések megsértésére alapított polgári jogi igények érvényesítése tárgyában indult eljárás során a bíróság a GVH keresettel nem támadott határozatának, illetve a GVH határozatát felülvizsgáló bíróság határozatának a törvénytértést vagy annak hiányát megállapító részéhez kötve van.

III.2. A Versenytanács döntése

47. A versenyfelügyeleti eljárás során arra volt szükséges a Versenytanácsnak választ találnia, hogy az eljárás alá vont visszaélt-e az érintett piacon esetlegesen fennálló erőfölényével azáltal, hogy egyes műsorterjesztéssel foglalkozó vállalkozások viszonylatában nem számít fel felhasználási

díjat a TV2 márkanevű műsorának továbbításáért, míg más vállalkozásokkal szemben felszámít ilyen díjat. A vizsgált kiterjedt továbbá arra a kérdésre is, hogy a felszámított díj túlzottan magasnak minősül-e.

A tagállamok közötti kereskedelem érintettsége

48. A Versenytanácsnak elsőként az eljárás alá vont magatartásának a tagállamok közötti kereskedelemre gyakorolt hatását szükséges vizsgálnia annak eldöntéséhez, hogy adott magatartás esetleges visszaélésszerűségét a Tpv. szabályai mellett az EKSz rendelkezései alapján is meg kell-e ítélni. A kereskedelemre gyakorolt hatás kritériuma a 82. cikk alkalmazásának hatókörét a közös piac egészén vagy annak jelentős részén fennálló erőfölénnyel való visszaélést megvalósító azon a magatartásokra korlátozza, amelyek alkalmasak arra, hogy a Közösségen belül legalább minimális (érzékelhető) szinten határokon átnyúló hatást gyakoroljanak. Valamely tagállam területének egésze a közösségi ítélkezési gyakorlat¹ és a Versenytanács a Vj-22/2005. ügyben kifejtett álláspontja szerint is a közös piac jelentős részének minősül. Az Európai Bizottságnak a kereskedelemre gyakorolt hatásnak a Szerződés 81. és 82. cikke szerinti fogalmáról szóló iránymutatásának² 18. pontja értelmében a kereskedelemre gyakorolt hatás kritériumának alkalmazásakor különösen három összetevővel: a tagállamok közötti kereskedelemmel, a hatás lehetőségével, és az érzékelhetőség fogalmával szükséges foglalkozni.
49. Figyelemmel arra, hogy az eljárás alá vont gyakorlatával érintett tevékenységekre – azaz a műsorszolgáltatásra és a műsorterjesztésre – jellemző a határokon átnyúló jelleg (ilyenre példa a hazai piacon a UPC Direct, amelynek műsorterjesztési szolgáltatása Hollandiából irányul Magyarországra, vagy a DigiTV, amely Magyarországon kívül Romániában, Szlovákiában és Csehországban is nyújt szolgáltatást), így a Versenytanács értékelése szerint jogi vagy ténybeli objektív tényezők alapján kellő mértékű valószínűséggel előre látható, hogy a magatartás közvetlen vagy közvetett, tényleges vagy potenciális hatást gyakorol a tagállamok közötti kereskedelem szerkezetére.
50. Mindezek alapján a Versenytanács a vizsgált magatartás értékelését a Tpv. 21. §-a mellett az EKSz 82. cikke alapján is elvégezte. A Versenytanács a döntésének indokolása során – figyelemmel a két jogszabályi rendelkezés szövegezésének és elemzési szempontjainak nagymértékű hasonlóságára – csak abban az esetben tér ki külön az EKSz rendelkezésére, ahol annak szövegezése és az elemzési szempontok nem egyeznek meg teljes mértékben a Tpv.-ben foglalt szabályokkal.

¹ A T-229/97. sz., Irish Sugar kontra Bizottság ügyben hozott ítélet [EBHT 1999., II-2969. o.] 99. pont

² HL 2004/C 101/07, 2004.04.27

Az állítólagos visszaélés

51. A vizsgálat az MTM-SBS felhasználási díjjal kapcsolatos gyakorlatának esetleges visszaélésszerűségét két irányból közelítette meg a diszkriminatív gyakorlat, illetve a túlzottan magas ár tekintetében.

– Az indokolatlan megkülönböztetés tilalma

52. Mind a Tpvrt., mind az EKSz szabályai alapján az azonos jellegű ügyletek között történő olyan indokolatlan megkülönböztetés tilos, amelynek nyomán az üzletfelek versenyhátrányba kerülnek. A Tpvrt. 21. § g) pontja az indokolatlanságra vonatkozó fordulatot kifejezetten tartalmazza, míg az EKSz 82. cikk c) pontja nem szövegszerűen tartalmazza az indokolatlanságot, ám az itt megfogalmazott tilalom – hasonlóan az EKSz VI. cím 1. fejeztében foglalt valamennyi szabályhoz – szükségszerűen az EKSz 3. cikk g) pontjában megfogalmazott célhoz igazodik. E cikk szerint a Közösség tevékenysége olyan rendszert foglal magában – többek között – amely biztosítja, hogy a belső piac területén folyó verseny ne torzuljon. Az EKB a Hoffmann La Roche ügyben szögezte le, hogy a 82. cikkben megfogalmazott visszaélés tilalma olyan magatartásokat fed le, „amelynek hatására olyan eszközökkel, amelyek eltérnek a termékeknek és a szolgáltatásoknak a gazdasági szereplők által nyújtott teljesítésen alapuló rendes versenyét jellemző eszközöktől, korlátozzák a piacon még létező versenyszint fenntartását vagy a verseny fejlődését”.³

53. Mindezek alapján az adott jogszabályhelyek kapcsán – mind a Tpvrt., mind az EKSz alapján – három körülményt szükséges vizsgálni: (i) azonos jellegű ügyletek között történt-e, (ii) okozott-e versenyhátrányt az üzletfeleknek, (iii) indokolatlan volt-e?

54. A vizsgálat során beszerzett adatok alapján rögzített tényállás szerint az MTM-SBS felhasználási díjakkal kapcsolatos gyakorlata elsősorban aszerint tesz különbséget a műsorterjesztők között, hogy az adott vállalkozás már korábban piacra lépett-e, vagy új piacralépőről van szó. A korábban piacra lépett vállalkozások között – amelyeknek nem számol fel felhasználási díjat az eljárás alá vont – található analóg és digitális technológiával működő műsorterjesztő vállalkozás is, míg az új piacralépők között – amelyeknek felszámol felhasználási díjat az eljárás alá vont – kizárólag digitális technológiával üzemelő vállalkozásokat lehet megtalálni.

55. A vizsgálat során feltárt körülmények arra utalnak, hogy a már piacon levő műsorterjesztő vállalkozásokkal, illetve az új piacralépő vállalkozásokkal a TV2 továbbítása tárgyában

³ 85/76 számú ügy, Hoffmann-La Roche & Co AG kontra Bizottság [1979] ECR 461, 91. pont

létrehozott (vagy létrehozandó) ügyletek között jelentős eltérés első látásra nem fedezhető fel. Megjegyzi ugyanakkor a Versenytanács, hogy ezzel együtt lehetnek különbségek az ügyletek között pl. abban a tekintetben, hogy a digitális műsorterjesztő szolgáltatása magában foglalja-e az ahhoz kapcsolható többletszolgáltatásokat – pl. időbeni késleltetés vagy nPVR funkciót. Annak eldöntéséhez további vizsgálatra lenne szükség, hogy ezen különbségek fennállása esetén lehet-e az ügyleteket azonos jellegűnek tekinteni, ám a Versenytanács megítélése szerint – figyelemmel a végzésben foglalt végkövetkeztetésre – erre nincs szükség.

56. Megjegyzi továbbá a Versenytanács, hogy a megkülönböztető gyakorlat – amennyiben valóban azonos jellegű ügyletekről van szó – az egyedi üzletfelek kapcsán formálisan ugyan okozhat hátrányt a versenyben – hiszen egy forint felszámítása is már ennek minősülhet, ám a verseny esetleges torzulásának – és így a jogsértés fennálltának – bizonyításához ez önmagában nem elegendő.
57. A Versenytanács következetes gyakorlata szerint (Elvi állásfoglalások 21.11., Vj–10/2002.) valamely, a versenytárs számára hátrányos magatartás akkor indokolatlan és ezáltal jogsértő, ha (i) amögött nem állnak objektív, üzletileg ésszerű indokok; és (ii) az a gazdasági verseny (és ezen keresztül a fogyasztók) szempontjából kedvezőtlenebb helyzetet hoz létre. A versenyjog feladata ugyanis nem az egyes piaci szereplők, hanem a verseny védelme.
58. Az idézett gyakorlat ugyan a Tpv. 21. § c) pontjában foglalt, az üzleti kapcsolat létrehozatalától való elzárkózás tilalma kapcsán alakult ki, ám ezzel együtt a jelen esetben is alkalmazandónak tartotta azt a Versenytanács, figyelemmel arra, hogy az üzleti kapcsolattól való elzárkózás szükségszerűen súlyosabb versenyhátrányt képes okozni adott versenytársnak, mint az indokolatlan megkülönböztetés. (A kétféle típusú visszaélés egyetlen esetben járhat azonos hatással, ha a diszkrimináció valójában olyan üzleti feltételek „felajánlásán” alapul, amelyet a hátrányban levő üzletfél nyilvánvalóan nem vesz igénybe.)
59. Továbbá, a Versenytanács értékelése szerint– figyelemmel az EK Sz 3. cikk g) pontjára – az EK Sz 82. cikke szerinti jogsértés értékelése során is figyelembe veendő a verseny esetleges torzulásának ténye.⁴
60. A jelen versenyfelügyeleti eljárásban vizsgált magatartás lehetséges torzító – és ezáltal a fogyasztók jólétét csökkentő – hatása a műsorterjesztők közötti versenyben jelentkezik. A Versenytanács a vizsgált gyakorlat esetleges káros versenyhatásainak felmérése tekintetében figyelemmel volt arra a körülményre, hogy az eljárás alá vont nincs jelen az esetleges hatásokkal érintett műsorterjesztés piacán. A két tevékenység – azaz a műsorszolgáltatás és műsorterjesztés – közötti vertikális integráció hiánya ugyanis arra utal, hogy nem áll fenn

⁴ Lásd – többek között – a Hoffmann La Roche ítélet, i.m., 125 pont.

egyértelmű érdekeltség az MTM-SBS oldalán a vevői piacon történő verseny korlátozására. (Elvileg éppen ennek ellenkezője lenne az érdeke az eladónak, hiszen minél korlátozottabb a verseny a vevői piacon, annál nagyobb az esélye annak, hogy a vevői piac hatalommal rendelkeznek vele szemben és számára hátrányos feltételeket kényszerítenek ki. Mindez nem jelenti azt, hogy egyéb szempontok alapján a vevői piacon történő verseny korlátozására az eladónak vertikális integráció hiányában ne lehetne érdeke, illetve, hogy ilyen érdekeltség hiányában a visszaélés – amennyiben van versenyt torzító hatása – ne valósulhatna meg.)

61. A vizsgálati által feltárt adatok szerint az eljárás alá vontnak felhasználási díjat fizető műsorterjesztő vállalkozások összes bevételéhez képest 2% körüli mértéket képviselt az MTM-SBS-nek fizetendő felhasználási díj. Ez az arány a verseny torzítására gyakorolt hatás tekintetében önmagában nem minősül jelentősnek, ám nyilvánvalóan elhanyagolhatónak sem tekinthető. Nem áll ugyanakkor a Versenytanács rendelkezésére emellett olyan bizonyíték, amely arra utaló jelet tartalmazna, hogy a piacrалépő és megkülönböztetéssel érintett vállalkozások jövedelmezőségét a vizsgált gyakorlat úgy érintené hátrányosan, hogy ezáltal a versenyben gyakorolt szerepüket ne tudnák betölteni. Éppen ellenkezőleg, a vizsgálat során beszerzett adatok arra utalnak, hogy a műsorterjesztők közötti verseny a vizsgált időszakban élénkült, új piacrалépők jelentek meg a piacon és a piacrалépés során jelentős számú ügyfelet szereztek a vállalkozások (lásd a 27. pontot, továbbá a Vj-7/2007/18., illetve 25. számú iratokat).
62. Mindez azt mutatja, hogy a jelen eljárásban beszerzett bizonyítékok nem utalnak arra, hogy esetleges versenytorzulás megvalósult volna. Megjegyzi ugyanakkor a Versenytanács, hogy nem tekinthető bizonyítottnak az sem, hogy a verseny nem torzult, hiszen teljes egészében nem zárható ki, hogy a vizsgált magatartás hiányában még élénkebb verseny alakulhatott volna ki a piacon.
63. A Versenytanács végkövetkeztetése szerint – figyelemmel a fentiekre – vizsgálat által feltárt adatok szerint nem bizonyított, hogy az eljárás alá vont különböző műsorterjesztő vállalkozásokkal kapcsolatban a felhasználási díj felszámítása tekintetében alkalmazott megkülönböztető gyakorlata a műsorterjesztők közötti gazdasági versenyt torzította és ezáltal a végső fogyasztókra nézve kedvezőtlen hatást gyakorolt. A Versenytanács értékelése szerint a fogyasztókra káros versenykorlátozás fennálltának bizonyítása tekintetében az eljárás további folytatásától sem várható eredmény, így a versenyfelügyeleti eljárásnak a Tpv. 21. § g) pontja tekintetében is a Tpv. 72. § (1) bekezdés a) pontjának második fordulója alapján történő megszüntetésének van helye, míg az EK Sz 82. cikk c) pontja kapcsán a beavatkozás nem indokolt.

64. Mindezen túl a Tpv. 21. § i) pontjának megsértése fogalmilag kizárt a Versenytanács álláspontja szerint. Az eljárás tárgya ugyanis a piacra lépésnek egy konkrét módon történő akadályozása: az egyes üzletfelek közötti megkülönböztetés aszerint, hogy felszámol-e felhasználási díjat az MTM-SBS vagy sem, amely magatartás (elvileg) a Tpv. 21. § g) pontjába ütközhet, mihez képest a Tpv. 21. § i) pontja szerinti „más módon” történő akadályozás nem értelmezhető.

– Túlzottan magas árak

65. A túlzottan magas árak tekintetében mind az EKSz 82. cikk a) pontja, mind a Tpv. 21. § a) pontja az árak tisztességtelen voltát tilalmazza. Az Európai Közösségek Bírósága (a továbbiakban: EKB) a United Brands ügyben⁵ szögezte le, hogy az árak akkor minősülnek tisztességtelennek – azaz túlzottan magasnak – ha annak mértéke a termék „gazdasági értékével” ésszerű kapcsolatban nem áll.

66. A vizsgálat során beszerezett adatok alapján megállapítható, hogy az eljárás alá vont által alkalmazott felhasználási díjak a műsorszolgáltatók által alkalmazott átlagos felhasználási díjak fölött vannak, ám nem haladják meg a magyar piacon megfigyelhető legmagasabb felhasználási díjak mértékét.

67. Tekintettel arra, hogy a vizsgálat az eljárás alá vont árainak tisztességtelen – ezen belül túlzott – mértékére utaló bizonyítékot nem tárt fel és az eljárás további folytatásától sem várható ebben a tekintetben eredmény, így a Tpv. 21. § a), pontja tekintetében, a Tpv. 72. § (1) bekezdés a) pontjának második fordulata alapján a versenyfelügyeleti eljárás megszüntetésének van helye, míg az EKSz 82. cikk a) pont alapján a beavatkozás nem indokolt.

68. A Versenytanács nem tartotta szükségesnek, hogy az eljárás alá vont gazdasági erőfölényes helyzete – és így az érintett piacok pontos körülhatárolása – kérdésében állást foglaljon, figyelemmel arra a körülményre, hogy a vizsgált magatartás állítólagos visszaélészszerűsége nem bizonyított.

69. A fentieknek megfelelően a Versenytanács a rendelkező részben foglaltak szerint döntött.

⁵ 27/76 számú ügy, United Brands ko. Bizottság [1978] ECR 250, 250. pont

IV.

Egyéb kérdések

70. A végzés elleni jogorvoslat a Tpv. 72. § (1) bekezdés a) pontján alapul. A jogorvoslat a Tpv. 82. § (1) bekezdése alapján az ügyfelet illeti meg, illetve akire nézve a végzés rendelkezést tartalmaz.
71. A Tpv. 72. § (4) bekezdése szerint a versenyfelügyeleti eljárást megszüntető végzést a bejelentővel is közölni kell.
72. Megjegyzi a Versenytanács, hogy a Tpv. 88/A. §-a értelmében a GVH-nak a közérdek érvényesítésére irányuló hatásköre nem zárja ki a törvény IV. fejezetében, gazdasági erőfölénnyel való visszaélés tilalmának megsértésére alapított polgári jogi igények közvetlen bíróság előtti érvényesítését és a bíróság ezen eljárásában – figyelemmel a Tpv. 88/B. § (6) bekezdésének második mondatára – a Versenytanácsnak a Tpv. 72. § (1) bekezdés a) pontjára alapított megszüntető végzéséhez nincs kötve.
73. A GVH hatásköre a Tpv. 45. §-án, illetékessége a Tpv. 46. §-án alapul. E rendelkezések értelmében a Gazdasági Versenyhivatal kizárólagos hatáskörrel rendelkezik minden olyan versenyfelügyeleti ügyben, amely nem tartozik bíróság (86.§) hatáskörébe, illetékessége pedig az ország egész területére kiterjed.

Budapest, 2008. december 4.